

**ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ
В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-
ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**VI Міжнародної науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених**

10-11 квітня 2025 року

Запоріжжя
Україна

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

Ministry of Education and Science of Ukraine
Department of Education and Science of Zaporizhzhia Regional State Administration
Municipal Institution of Higher Education "Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy"
of Zaporizhzhia Regional Council

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених
«ОСВІТНІ І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ»

BOOK OF ABSTRACTS
of the VI International scientific and practical conference of students and young researchers
"EDUCATIONAL, CULTURAL AND ARTISTIC PRACTICES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S
INTEGRATION INTO INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND INNOVATIVE SPACE UNDER WARTIME
CONDITIONS"

10-11 квітня 2025 року
April 10-11, 2025

Запоріжжя, Україна
Zaporizhzhia, Ukraine

*Рекомендовано до друку Вченою радою комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради
(протокол № 6 від 30 квітня 2025 року)*

Редакційна колегія:

В. В. Нечипоренко (відповідальний редактор), доктор педагогічних наук, професор, Хортицька національна академія;

Н. М. Гордієнко, доктор соціологічних наук, професор, Хортицька національна академія;

М. С. Кудінова, кандидат психологічних наук, доцент, Хортицька національна академія;

О. М. Галієва, кандидат психологічних наук, Хортицька національна академія;

О. О. Сташук, кандидат педагогічних наук, доцент, Хортицька національна академія;

Г. Б. Глущенко, старший викладач, Хортицька національна академія;

О. В. Макаренко, методист, Хортицька національна академія.

Бібліографічні редактори:

Прохорова С. П., бібліотекар-бібліограф, Хортицька національна академія;

Двореченцева А. С., методист, Хортицька національна академія;

Ковальова М. В., методист, Хортицька національна академія;

Чеснокова Е. Ю., методист, Хортицька національна академія.

О 72 **Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу** : збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених (м. Запоріжжя, 10-11 квітня 2025 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2025. 992 с.

Educational, Cultural and Artistic Practices in the Context of Ukraine's Integration into the International Scientific and Innovative Space under wartime conditions : Book of Abstracts of the VI International scientific and practical conference of students and young researchers (Zaporizhzhia, April 10-11, 2025) / General editor V. Nechyporenko. Zaporizhzhia : Publishing House of Khortytsia National Academy, 2025. 992 p.

ISBN 978-617-7929-19-1

Збірник містить тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених «Освітні і культурно-мистецькі практики в контексті інтеграції України у міжнародний науково-інноваційний простір в умовах воєнного часу», приуроченої до Дня науки в Україні та організованої науково-педагогічним колективом Хортицької національної академії у співпраці з українськими і зарубіжними партнерами. Опубліковані тези доповідей розкривають специфіку й інноваційний досвід розв'язання актуальних проблем освітніх і культурно-мистецьких практик у глобальному громадянському суспільстві з урахуванням наукових досліджень і практичної діяльності у галузях початкової освіти, корекційної педагогіки, спеціальної психології, фізичної терапії, ерготерапії, соціальної роботи та соціальної педагогіки, сучасних тенденцій розвитку мистецтва, дизайну, соціально-гуманітарних наук, менеджменту та туризму.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, аспірантам, студентам і широкому колу фахівців суспільно-гуманітарного профілю.

Редакційна колегія може не поділяти концептуальні ідеї авторів та інтерпретаційні підходи, репрезентовані у змісті тез. Відповідальність за достовірність поданих матеріалів, наведених цитат, статистичних та емпіричних даних несуть учасники та їхні наукові керівники згідно з юридичними й етичними нормами академічної доброчесності.

УДК 373.3:376-056.264(477)[37:001.83(100)]-044.247"36"

ISBN 978-617-7929-19-1

© Автори тез, 2025

© Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради, 2025

Соціальна підтримка включає в себе не лише емоційну, але й матеріальну допомогу. Спільноти організовують благодійні акції: збір коштів, одягу, продуктів харчування та інших необхідних речей для родин, які постраждали від війни.

В умовах війни в Україні онлайн-спільноти стали важливим ресурсом для надання психологічної підтримки родинам. Ось кілька конкретних прикладів успішних онлайн-спільнот: «Психологічна підтримка для українців», «Терапія онлайн», «Групи підтримки для матерів», тощо. Створено нові групи на різних платформах (Telegram, Instagram, Discord) для залучення більшої аудиторії. Це дозволяє охопити різні вікові категорії та соціальні групи.

Залучено багато психологів та терапевтів для проведення регулярних вебінарів, тренінгів та консультацій. Це такі спеціалізовані теми: підтримка дітей, подолання травми, управління стресом.

Розробка та поширення інформаційних буклетів, відео та статей, які містять корисні поради та техніки для самопомогі. Це допомагає учасникам спільноти краще справлятися з емоційними труднощами.

Співпраця з благодійними фондами, державними організаціями та бізнесом для отримання фінансування та ресурсів, які допоможуть розширити діяльність спільнот.

Онлайн-спільноти, що надають психологічну підтримку українським сім'ям під час війни, демонструють значний потенціал для допомоги людям у складних умовах. Масштабування їхнього досвіду через розширення платформ, залучення фахівців, створення навчальних матеріалів та організацію заходів може суттєво покращити доступ до підтримки та допомогти ще більшій кількості людей.

Інтеграція офлайн-ініціатив психологічної підтримки з онлайн-спільнотами може суттєво покращити доступність та якість допомоги для людей, які її потребують. Використання гібридних форматів, співпраця з місцевими організаціями, освітні програми та регулярний зворотний зв'язок допоможуть створити комплексну систему підтримки, яка враховує різноманітні потреби учасників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боришевський М. Й. Психологія особистісного становлення в умовах кризового суспільства. *Психологія і суспільство*. 2020. № 1. С. 5–18.
2. Губерський Л. В., Сулімова Л. О. Соціологія родини : навчальний посібник. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 256 с.
3. Довженко О. І. Соціальна адаптація родин в умовах кризи. *Вісник психології і соціальної роботи*. 2021. № 3. С. 27–34.
4. Карпенко З. І., Лисенко А. О. Психологічна підтримка сімей, які переживають кризу через воєнні дії. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2022. № 2. С. 45–52.
5. Піроженко Т. О. Психосоціальна підтримка родин в умовах воєнного стану: досвід України. *Практична психологія та соціальна робота*. 2023. № 4. С. 9–16.

Червоненко Катерина Сергіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД У РОБОТІ З ВЕТЕРАНАМИ ВІЙНИ ТА ЇХ СІМ'ЯМИ: ПРИНЦИПИ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Сьогодні в Україні стрімко зростає кількість ветеранів війни, що викликає потребу у розробці та впровадженні якісної ветеранської політики, спрямованої на посилення їх соціального захисту та підтримки. За результатами четвертого загальнонаціонального опитування, проведеного Українським ветеранським фондом разом із Соціологічною групою «Рейтинг», в Україні налічується 1,2 мільйона ветеранів, а разом з сім'ями ця кількість складає близько 5-6 мільйонів [2]. Водночас, після завершення війни, Міністерство у справах ветеранів України прогнозує збільшення кількості самих ветеранів до 5 мільйонів, а 10% населення України будуть дотичними до ветеранських послуг. Це зумовлює нові виклики

перед суспільством та державою щодо впровадження та реалізації інтегрованого підходу для ефективної підтримки нової специфічної групи отримувачів соціальних послуг – ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Перехід від військового до цивільного життя може викликати низку проблем як у ветеранів війни так і у членів їхніх сімей. Зокрема для ветерана характерними виступають проблеми фізичного та психологічного здоров'я, соціально-економічні проблеми та труднощі в адаптації та інтеграції, пов'язані, передусім, вже з новим, переосмисленим ставленням та пристосуванням до цивільного життя. Для дорослих членів сім'ї ветеранів актуальними виступають проблеми з фізичним та психологічним здоров'ям, а також соціально-педагогічні, пов'язані з потребою переосмислення сімейних ролей, порушеннями взаємовідносин, змінами поглядів та нереалізованих очікувань. Відповідно, вже як наслідок невирішених проблем дорослих членів родини діти ветеранів також можуть мати проблеми з навчанням, проявляти різновиди девіантної поведінки, агресію, провокувати конфлікти тощо [1].

Національним законодавством сформовано систему соціального захисту ветеранів та їхніх членів сім'ї щодо медичного та соціального обслуговування, пільг, виплат, різноманітних соціальних послуг, тощо. Важливою умовою ефективності їх впровадження та реалізації виступає інтегрований підхід як комплексний та скоординований спосіб надання послуг, спрямований на задоволення різноманітних потреб цієї групи клієнтів, об'єднуючи зусилля різних фахівців, організацій та установ для забезпечення всебічної підтримки.

В рамках цього підходу ветеран та його родина розглядаються не як окремий випадок, а як клієнти з комплексними проблемами та потребами, що вимагають скоординованої роботи спеціалістів.

Основними принципами реалізації цього підходу виступають:

- комплексність – передбачає у процесі надання послуг врахування комплексу проблем, з якими може стикатися ветеран (фізичне й психологічне здоров'я, соціально-економічні проблеми та проблеми з інтеграцією у суспільство тощо);
- системність – забезпечується послідовною та постійною довгостроковою підтримкою та супроводом ветеранів та їхніх сімей;
- клієнтоцентрованість – передбачає орієнтованість послуг на індивідуальні потреби ветерана та його сім'ї;
- міжвідомча співпраця – забезпечується постійною співпрацею та взаємодією між різними відомствами, організаціями, установами, громадою, які надають послуги ветеранам, налагодження ефективної комунікації та координації діяльності між ними;
- повага до гідності та прав – забезпечується дотриманням конфіденційності та етичних стандартів у спілкуванні з ветеранами та їхніми сім'ями (підтримка добробуту клієнтів, врахування інтересів, психічного та фізичного стану, визнання цінності і гідності кожного);
- орієнтація на результат – передбачає, що налагоджена робота з ветеранами та їхніми сім'ями повинна сприяти досягненню конкретних результатів (покращення здоров'я, соціальна адаптація та економічна незалежність ветеранів тощо), що викликає потребу у моніторингу та оцінці ефективності наданих послуг;
- добровільність – передбачає надання послуг ветеранам та членам їхніх сімей тільки на добровільних засадах, у той час, коли це буде потрібно;
- доступність – забезпечується фізичною та інформаційною доступністю послуг ветеранам та членам їхніх сімей.

Ґрунтуючись на визначених принципах інтегрованого підходу у роботі з ветеранами війни та їхніми сім'ями, спробуємо визначити ключові аспекти, важливі для його забезпечення у процесі надання соціальних послуг.

1. Комплексна оцінка потреб, що передбачає визначення фізичних, психологічних, соціальних, економічних та інших проблем й потреб ветеранів та їхніх сімей, що здійснюється міжвідомчою командою фахівців різних галузей: психологів, соціальних працівників, медиків, юристів, фахівців з працевлаштування тощо.

2. Розробка індивідуального плану підтримки ветерана та членів його сім'ї з урахуванням індивідуальних потреб та оцінки ресурсів для його реалізації (людських, часових, фінансових та матеріальних).

3. Надання послуг відповідно до визначеного та узгодженого плану (забезпечення доступу до якісних медичних послуг, включаючи психологічну реабілітацію та лікування посттравматичного стресового розладу (за потреби); надання соціальної підтримки, включаючи допомогу в отриманні житла,

соціальних виплат та пільг; сприяння працевлаштуванню та професійній перепідготовці; надання юридичної допомоги; залучення до участі у програмах та проєктах, спрямованих на зміцнення сімейних зв'язків, подолання психологічних проблем, налагодження взаємодії тощо).

4. Залучення громадських організацій, волонтерів та представників громади до підтримки ветеранів та їхніх сімей (інформування про їх потреби, організація спільної соціокультурної діяльності, створення простору для спілкування та взаємопідтримки тощо).

5. Моніторинг та оцінка наданих послуг та реалізованих програм з метою удосконалення роботи та підвищення її якості.

Враховуючи вищезазначене, спробуємо сформулювати рекомендації щодо впровадження інтегрованого підходу у роботі з ветеранами війни та їхніми сім'ями.

1. Створення команди однодумців з представників органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, медичних установ та соціальних служб, а також самих ветеранів.

2. Розробка чітких механізмів обміну інформацією та координації дій між ними.

3. Забезпечення надання комплексних послуг, відповідно до індивідуального плану підтримки ветерана, що включають медичну, психологічну, соціальну, юридичну, освітню та професійну підтримку (бажано, в одному місці: центрі, хабі, просторі тощо).

4. Залучення недержавного сектору та громади до надання послуг ветеранам та їх родинам.

5. Налагодження системи постійного підвищення кваліфікації та обміну досвідом фахівців, які з ними працюють.

6. Активне залучення ветеранів та членів їхніх сімей до процесу прийняття рішень, які стосуються питання про надання ветеранської підтримки.

7. Забезпечення постійного моніторингу та оцінки ефективності в реалізації інтегрованого підходу у роботі з ветеранами та їх сім'ями.

Отже, робота з ветеранами війни та їх сім'ями викликає потребу в постійному розвитку системи соціального захисту та пошуку нових способів розв'язання проблем, де важливою умовою виступає впровадження інтегрованого підходу як комплексного та скоординованого способу надання медичної, психологічної, соціальної, юридичної, освітньої та професійної підтримки для їх ефективної реінтеграції в суспільство.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. / О. М. Денисюк та ін. ; ред. кол.: О. В. Епель, Т. Л. Лях, І. В. Силантьєва. Ужгород : РІК-У, 2023. 420 с.

2. Двадцять сьоме загальнонаціональне опитування «Образ ветеранів в українському суспільстві» (2-5 березня 2024 року). URL: <https://surl.li/rqmxnn> (дата звернення: 27.03.2025).

Черникова Еліна Андріївна,
студентка 4 курсу спеціальності Психологія,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна
Науковий керівник – **Кетлер-Митницька Т. С.,**
кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Хортицька національна академія,
м. Запоріжжя, Україна

РІВНІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Молодший шкільний вік – це етап, що супроводжується активними змінами в психічному та фізичному розвитку дитини. За В. Кочергою, у цей період яскрава та некерована уява дітей поступово стає реалістичною. Відбувається перехід від репродуктивної уяви до творчої, дитина починає критично ставитися до створених нею образів [3]. Т. Турбар та Т. Пасько вважають, що в початкових класах важливо розвивати творче мислення, з яким пов'язані фантазія, допитливість, навички спостереження,